

Н. Б. Чернова, викладач,
Н. А. Шамхалова, ст. викладач,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

СУЧАСНІ СПОСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Контроль входить складовою частиною до системи навчання іноземних мов. На відміну від власне навчання іноземної мови, метою якого є формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь, завданням контролю є передусім визначення та оцінювання рівня їх сформованості. Головна мета контролю у процесі навчання іноземної мови — управління цим процесом.

Як складник системи навчання контроль має свої функції, види, форми, засоби та об'єкти. Систематичність контролю реалізується в таких його видах: поточний, рубіжний та підсумковий. За формою організації контроль може бути індивідуальним або фронтальним; за характером оформлення відповіді — усним або письмовим; за використанням рідної мови — одномовним або двомовним. Розрізняють також контроль з боку викладача і контроль з боку студента.

Успішна реалізація функцій контролю впливає на ефективність як контролю, так і всього процесу навчання. Виділяють такі функції контролю: функції зворотнього зв'язку, оціночну, навчальну і розвиваючу. У нашій статті ми розглянемо оціночну функцію детальніше. Ця функція реалізується в ході оцінювання результатів виконання студентами навчальних завдань. Оцінка є основним показником успішності навчання. Існує багато способів оцінювання залежно від навчальної теми та мети навчального процесу. Розглянемо деякі з них, а саме: групове оцінювання, взаємооцінювання та самооцінювання.

Групове оцінювання — це оцінювання усієї групи або команди. Його можна провести, поділивши велику групу на кілька малих і оцінювати роботу кожної малої групи за однаковими критеріями. Головна перевага групового оцінювання полягає в тому, що воно значно зменшує навантаження викладача щодо диференційованого оцінювання студентів і у той же час має великі освітні переваги, включаючи розвиток важливих навичок, таких як

навички спілкування та роботи у групі, лідерські та організаційні навички. До того ж, групи або команди можуть досягти більшого, ніж окремі особи та вирішити більш складні питання. Наприклад, оцінювання малої групи можна провести за такою схемою:

Листок оцінювання 1

Назва або номер групи	Відповідність темі	Стиль письмового або манера усного викладення	Тривалість усного викладення	Логічна побудова викладення	Разом
	0—10	0—10	0—10	0—10	0—40

Таке оцінювання можна проводити у формах «викладач — група» або «група — група». Усі результати такого оцінювання обов'язково обговорюються, порівнюються та аналізуються у групах. Таким чином забезпечується відкритість, прозорість і об'єктивність оцінювання.

Наведемо кілька прикладів такого виду оцінювання.

Приклад 1. Студенти презентують переказ тексту — кожна мала група презентує матеріал по черзі іншим групам, які виставляють бали на *листочках оцінювання 1*. За призначенням викладача рахункова група (по одному представнику з кожної малої групи) підсумовує результати оцінювання та оголошує їх всім учасникам. Оцінювання викладача: однакові бали всім студентам за участь плюс додаткові бали переможцям.

Приклад 2. Малі групи виступають з усним викладенням теми, в той час, як інші групи записують свої зауваження на окремих аркушах за певною схемою.

Листок оцінювання 2

- 1) Що найбільше сподобалося у викладенні?
- 2) Що найбільше не сподобалося?
- 3) Загальне враження від доповіді:
 - а) дуже добре; б) добре; в) могло б бути краще.
- 4) Чи відчувалася робота лідера групи?
- 5) Найкращий доповідач.

Малі групи обмінюються листками оцінювання, лідери групи виступають з короткою промовою подяки. Викладач виставляє бали всім студентам за роботу у групах і збирає листки оцінювання. Після перевірки листків оцінювання та вивчення зауважень, студенти отримують додаткові бали.

Приклад 3. Студенти об'єднуються у малі групи за звичною процедурою, обирають лідерів, які отримують від викладача великі аркуші паперу для записування завдання. Завдання може бути таким: «Складіть 5 змістовних запитань або тез до кожної з поданих тем». Студенти виконують завдання, чітко формулюючи свої запитання та творчу задачу. Після цього малі групи обмінюються своїми аркушами із запитаннями і готуються до надання відповідей. Викладач консультує і допомагає, переходячи від однієї групи до іншої. Далі малі групи презентують перед аудиторією виконання завдання, отриманого від іншої групи. Студенти оцінюють один одного на *листочках оцінювання 1* або *2*, а також визначають найбільш удале запитання і найкращу відповідь. Після закінчення презентацій малі групи під керівництвом лідера обговорюють оцінювання і оголошують результати. Викладач виставляє бали всім учасникам за роботу у групі та додаткові бали переможцям за результатами студентського оцінювання.

Взаємооцінювання — це оцінювання студентами один одного. Така форма оцінювання виявляє можливості студентів оцінювати виконання завдання іншого студента на основі свого бачення і власного знання матеріалу. Така форма оцінювання є інтерактивною. Кожен студент може по черзі виступати в ролі викладача та оцінювати роботи інших студентів та певними критеріями. Таке оцінювання можна провести за схемою, подібною до тої, що пропонувався нами для групового оцінювання:

Прізвище студента	Відповідність темі	Стиль письмового або манера усного викладення	Тривалість усного викладення	Логічна побудова викладення	Разом
	0—10	0—10	0—10	0—10	0—40

Студенти, що виступають у ролі оцінювачів, можуть призначатися або викладачем, або визначатися за жеребкуванням. Цей метод є доцільним для проведення оцінювання роботи студентів у великих групах. Таке оцінювання може складати частину загальної оцінки студента, приблизно 10—20 % від оцінки викладача. Наведемо такий приклад взаємооцінювання:

Студенти по черзі презентують своє виконання творчого завдання перед аудиторією. Інші студенти, слухаючи презентацію, готують зауваження, поправки або доповнення до відповідей учасників та записують їх на спеціальних аркушах, де вказана назва творчого завдання та проставлені прізвища усіх учасників. Після презентації

виконання творчого завдання всіма учасниками студенти обмінюються аркушами з товариською критикою та коментарями.

Зразок товариської критики (peer critique)

- 1) Дуже вдала думка / цікаве тлумачення тези про ...
- 2) Не зрозуміла Ваша точка зору стосовно ...
- 3) Обґрунтуйте Вашу позицію щодо ...
- 4) Загальне враження від доповіді :
а) дуже добре; б) добре; в) могло б бути краще.

Ще одним з найважливіших методів оцінювання студентів є, на нашу думку, самооцінювання. Воно розвиває критичне мислення студентів та формує навички об'єктивно оцінювати виконання власної роботи. Важливо, щоб студенти мали чітко визначені критерії для оцінювання своєї роботи. Наприклад, можна запропонувати студентам такі критерії:

Використання джерел	Відповідність темі	Стиль письмового або манера усного викладення	Контакт з аудиторією під час усного викладення	Чіткість та впевненість усного викладення	Разом
0—5	0—5	0—5	0—5	0—5	0—25

Усі розглянуті види оцінювання мають свої переваги, але вони повинні застосовуватися чітко у відповідності до мети викладача. Якщо метою викладача є оцінювання роботи студентів у команді, то доцільно використовувати груповий метод. Якщо викладач хоче диференційовано оцінити кожного студента, то може бути використане взаємооцінювання, самооцінювання або поєднання цих методів з оцінкою викладача.

На нашу думку, для отримання найбільш об'єктивної оцінки треба поєднувати різні види оцінювання відповідно до завдання, яке мають виконати студенти, а також у відповідності до поставленої викладачем мети.

Література

1. *Boud D.* Enhancing learning through self assessment London. 1995. — Kogan Page.
2. *Race P. & Brown S* (2001) Inspiring learning about teaching and assessment [The ILTA Guide] York: Institute of Learning and Teaching
3. *Race P., Brown S. & Smith B.* (2nd ed). 500 tips on assessment. London: Routledge Falmer. — 2005.
4. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / Кол.авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої/. — К.: Ленвіт, 2002. — 328 с.